

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך להחלטות הממשלה מספר 4848 מיום 01.07.2012 (להלן – החלטה 4848) ומספר 4662 מיום 4.8.2019 (להלן – החלטה 4662):

להפעיל תכנית רב-שנתית לפיתוח העיר אילת והמועצה האזורית חבל אילות (להלן – חבל אילות), על יסוד ההנמקות שבפרק העדיפות הלאומית של החלטה 4662 וכמפורט להלן, לצורך השגת שיפור משמעותי באיכות החיים של תושבי האזור באמצעות פיתוח מנועי צמיחה, חדשנות ויכולות יצור של מזון מן הים ומהמדבר והפיכת העיר והאזור למרכז לאומי ובינלאומי למחקר ופיתוח בתחומי הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר, לנוכח אתגרי תהליכי שינוי אקלים ומידבור ולצורך חיזוק בטחון המזון של ישראל.

בנספח א' אשר בסיפה להחלטה זו יפורטו הסעיפים שעניינם מתן הטבות ליישובי עדיפות לאומית על בסיס חוק עדיפות לאומית והסעיפים המבוססים על שיקולים מקצועיים על-פי הדין הכללי.

בנספח ב' אשר בסיפה להחלטה זו מפורטים כלי הסיוע הניתנים במסגרת החלטה זו ביחס לכלי הסיוע שניתנו במסגרת החלטה 4662.

1. מטרת ההחלטה

- א. **ביסוס מעמד אילת וחבל אילות** כמרכז מחקרי ויישומי לאומי ובינלאומי בתחומי המזון מן הים והמדבר, הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר.
- ב. **קידום תכנון ופיתוח פארק חקלאות ימית ותעשיית מזון ומוצרים מן הים** באתרי המשתלות, עמרם ומרחב עברונה (להלן – הפארק), תוך שילוב אזור תעשייה במרחב עברונה על מנת לאפשר כניסת יזמים, חברות ויצרנים חקלאים.
- ג. **סיוע לצמיחה כלכלית והגדלת גיוון מקורות התעסוקה** באזור אילת וחבל אילות בתחומי התעשיות הנלוות לביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים.

2. תחומי הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר

בהמשך להחלטה 4848 ולהחלטה 4662, להנחות את משרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן – משרד החקלאות), המשרד לפיתוח הנגב והגליל, משרד הכלכלה והתעשייה ומשרד האוצר לקדם את הפיכת אזור אילת וחבל אילות למרכז מחקרי ויישומי בינלאומי מוביל בתחומי הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר, באמצעות קידום אקוסיסטם ומרכזים חינוכיים והקמת פארק חקלאות ימית יצרני ואזור תעשייה משולב במרחב עברונה בשטח של לפחות 100 דונם, בהתייחס להחלטת ממשלה 2381 מיום 28.12.2014. יובהר כי כל הפיתוח החקלאי ייעשה על היבשה ובמסגרת היתרי הזרמה לים, תוך מתן

פתרונות לתוצרי לוואי של הפעילות החקלאית ושימת דגש על צמצום ההשפעות הסביבתיות ואי פגיעה בערכי הטבע הימיים והמדבריים, כדלקמן:

3. **פארק חקלאות ימית ותעשיית מזון ומוצרים מן הים**

א. **תכנית עבודה ולוחות זמנים לפיתוח תשתיות בפארק** - להטיל על משרד החקלאות להקים צוות עבודה בין-משרדי שיגבש תכנית עבודה אופרטיבית והנחיות, הכוללת לוחות זמנים, קידום תכנון לצורך פיתוח תשתיות באתרי הפארק, לרבות פתרונות תקציביים, וככל שיאושרו, סיוע בהשקעות, סיוע בהובלה, פינוי מי-ים ומתקני טיפול במי פלט לאתרים משתלות, עמרם ומרחב עברונה ואזור התעשייה המשולב במרחב עברונה, וזאת על מנת לעודד הקמת מתקנים חקלאיים ומפעלי תעשייה לקידום תעשייה בתחום ייצור מוצרים שמקורם בחומרי גלם מהים או מהמדבר. הרכב צוות העבודה הבין משרדי יכלול:

1. נציג משרד החקלאות שימנה שר החקלאות ופיתוח הכפר – יו"ר משותף;
 2. נציג משרד האוצר שימנה שר האוצר – יו"ר משותף;
 3. נציג משרד הכלכלה והתעשייה שתמנה שרת הכלכלה – חבר;
 4. נציג רשות מקרקעי ישראל שימנה מנכ"ל רשות מקרקעי ישראל – חבר;
 5. נציג הרשות הממשלתית למים ולביוב (להלן – רשות המים) שימנה מנכ"ל רשות המים – חבר;
 6. נציג המשרד להגנת הסביבה שתמנה שרת המשרד להגנת הסביבה – חבר.
- צוות העבודה ימליץ על הליך להקצאת מתחמי קרקע חקלאית באזור בהתאם להחלטות מועצת מקרקעי ישראל, ויבחן עם רשות מקרקעי ישראל פתרונות לפיתוח השטחים, ועם רשות המים פתרונות להקמת תשתיות הובלה וטיפול במי פלט. הצוות יסיים את עבודתו ויגיש את המלצותיו לשרים במשרדים הרלוונטיים, בתוך 90 יום מיום קבלת החלטה זו.

יובהר כי בסמכות הצוות להמליץ אך לא לחייב את הממשלה בהוצאה תקציבית או בהפחתת הכנסה וכל הוצאה או הפחתת הכנסה של כספים כפופה לאישור הממשלה.

ב. **אתר המשתלות -** לצורך סיוע במימון ביצוע עבודות פיתוח השטח והתשתיות באתר המשתלות יקצה משרד האוצר למשרד החקלאות ופיתוח הכפר 6 מיליון ₪, המהווים 60% מתוך אומדן היקף ההשקעות הכולל, ואשר יועברו באמצעות מנהלת ההשקעות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר. תקציב של 2 מיליון ש"ח יועבר בשנת 2022 ו 4 מיליון ₪ יועבר בשנת 2023. יתרת ההשקעה בפיתוח תמומן מתשלומי היצרנים החקלאים אשר יחכרו שטחים באתר זה. קידום תשתיות אלו יבוצע במסגרת היתרי ההזרמה של הוועדה הבינמשרדית להיתר הזרמה.

כמו כן, לצורך סיוע בהפעלת מתקן חלוץ לטיפול במי פלט (להלן – מטפ"י) באתר המשתלות, יקצה משרד האוצר למשרד החקלאות 2 מיליון ₪ בשנת 2022 על מנת להבטיח הצלחת הפעלתו, כאמצעי לצמצום השפעות סביבתיות על מפרץ אילת.

ג. **טיפול במי פלט באתר המשתלות -** לרשום את הודעת רשות המים כי תבחן את האפשרות לשלב, במסגרת הפעילות המתוכננת, את ספקי המים באזור, ולקדם תכנון כללי, לטובת הקמה והפעלה של תשתיות הובלה ופינוי מי ים וטיפול במי פלט

ממתקני הגידול, במסגרת תקציב המיזם ותשלומי היצרנים החקלאים המשתמשים במי הים. קידום תשתיות אלו יבוצע במסגרת היתרי הזרמה של הוועדה הבין משרדית להיתרי הזרמה, לרבות טיפול בתוצרי לוואי.

ד. **סיוע ליצרנים חקלאים** - להנחות את משרד החקלאות לפעול, באמצעות מנהלת ההשקעות במשרד, לתמיכה במבקשים שיימצאו זכאים במסגרת נוהל תמיכה ייעודי שיפרסם המשרד, לטובת הקמת מיזמי חקלאות ימית ומדברית של ייצור מוצרים שמקורם בחומרי גלם מהים והמדבר באילת וחבל אילות ובאתרי המשתלות, עמרם ומרחב עברונה.

לצורך יישום סעיף זה, יקצה משרד האוצר למשרד החקלאות 2 מלש"ח בשנת 2022 ו-3 מלש"ח בשנת 2023 ומשרד החקלאות יקצה 15 מלש"ח מתקציבו, כך שחלוקת התקציב תהיה על פני השנים 2022-2026 כדלקמן:

שנה	2022	2023	2024	2025	2026	סה"כ למשרד
תקציב משרד האוצר	2	3	0	0	0	5
תקציב משרד החקלאות	0	0	5	5	5	15
סה"כ תקציב משותף	2	3	5	5	5	20

בכפוף לקיומו של תקציב ובכפוף לאמור בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ניתן יהיה להעביר סכומים שלא נוצלו, מתקציב משרד החקלאות, בשנה אחת לשנה שאחריה.

ה. **אזור תעשייה משולב במרחב עברונה וסביבתו** - בכפוף להגשת תכנית שינוי יעוד מחקלאות לעירוב שימושים של תעשייה וחקלאות, כך שתתאפשר הקמת מפעלי תעשייה בשטח כולל של לכל הפחות 100 דונם במרחב עברונה וסביבתו, בהתאם להחלטה 4662, בהתייחס להחלטת ממשלה 2381 וככל שתאושר על ידי מוסדות התכנון המוסמכים, ובשלב שיווק הקרקע:

1. משרד הכלכלה והתעשייה ייתן המלצות במגרשים אלו למפעלים שתחום עיסוקם תעשייה או מלאכה לפי תקנה 25 (5)(ב) לתקנות חובת המכרזים, תשנ"ג-1993, ובהתאם להוראות ונוהלי המשרד לעניין מתן המלצות כאמור, ובלבד שהמפעל יוקם בשטח שמיועד לתעשייה במגרש.
2. להנחות את משרד הכלכלה והתעשייה בשיתוף עם רשות מקרקעי ישראל ובהתייעצות עם משרד החקלאות, לפעול לשיווק המגרשים באזור התעשייה המשולב כך שתתאפשר הקמת מיזמים תעשייתיים הדורשים גם שטחים חקלאיים, לשם קידום תעשייה בתחום ייצור מוצרים שמקורם בחומרי גלם מהים או מהמדבר באילת ובחבל אילות (להלן – מיזמים תעשייתיים).
3. למיזמים תעשייתיים ניתן יהיה להגיש בקשות לקבלת סיוע ממשרד הכלכלה והתעשייה, בהתאם לנוהלי המשרד. למיזמים בתחום החקלאות ניתן יהיה להגיש בקשות תמיכה ממשרד החקלאות.

4. קידום השקעות הון בתעשייה

להנחות את מנהל הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה במשרד הכלכלה והתעשייה להביא בפני מינהלת הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה הצעה לקבוע כי בכללי המינהלת יוארך מתן התיעדוף הדיוני בהתאם לשנות תוקפה של החלטה זו, עבור תוכניות השקעה למפעלי תעשייה באילת וחבל אילות אשר פעילותם התעשייתית עוסקת בייצור מוצרים שמקורם בחומרי גלם מהים או המדבר, ואשר עומדות בתנאי הסף הקבועים בחוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959 ובקריטריונים הקבועים בנוהלי המינהלה.

5. תכנית אסטרטגית לאומית לענף החקלאות הימית

להטיל על שר החקלאות ופיתוח הכפר להכין תכנית אסטרטגית לאומית לפיתוח והרחבת החקלאות והביוטכנולוגיה הימית בישראל, וזאת מתוך הכרה שחלקים ניכרים מהיישום של תוצאות המחקר והפיתוח שיפותחו באילת ובחבל אילות ייושמו ברחבי ישראל ובים התיכון כמרחב יישומי עיקרי של הענף. התוכנית האסטרטגית תכלול פתרונות תשתיתיים, הסרת חסמים לרבות בים התיכון, מענה לצורך ברציפים תפעוליים, קידום ופרסום מכרזי קרקע ושטחים ימיים, במטרה להביא לחיזוק המעטפת והבסיס הכלכלי של ייצור מזון מהים, וזאת בהלימה להחלטת ממשלה 3368 בדבר הפסקת פעילות החקלאות הימית במפרץ אילת ולמסמך המדיניות למרחב הימי של הים התיכון. התכנית האסטרטגית תתואם עם צוות היגוי בין משרדי בהובלת משרד החקלאות ובהשתתפות הרפרנטים המקצועיים של המשרדים הבאים:

1. נציג מקצועי של משרד החקלאות, שתמנה מנכ"לית משרד החקלאות (יו"ר);
 2. נציג מקצועי של משרד האוצר, שימנה מנכ"ל משרד האוצר;
 3. נציג מקצועי של משרד הכלכלה והתעשייה, שימנה מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה;
 4. נציג מקצועי של משרד האנרגיה שימנה מנכ"ל משרד האנרגיה;
 5. נציג מקצועי של המשרד להגנת הסביבה שתמנה מנכ"לית משרד להגנת הסביבה;
 6. נציג מקצועי של משרד התחבורה, שתמנה מנכ"לית משרד התחבורה;
 7. נציג מקצועי של רשות מקרקעי ישראל שימנה מנכ"ל רשות מקרקעי ישראל;
 8. נציג מקצועי של רשות המים, שימנה מנכ"ל רשות המים;
 9. נציג מינהל המחקר החקלאי שתמנה מנכ"לית משרד החקלאות.
- יו"ר הצוות יהיה רשאי לזמן לדיוני הצוות מומחי תוכן מקצועיים בהתאם לצורך. נציג מקצועי מטעם רשות הטבע והגנים יצורף כמשקיף. התכנית תושלם בתוך 6 חודשים מיום קבלת החלטה זו.

6. קידום אקוסיסטם חינוכי ואקדמאי באזור אילת וחבל אילות בתחום הביוטכנולוגיה

הימית וחקלאות המים

א. גיבוש תכנית חינוכית בית ספרית – להטיל על המשרד לשיתוף פעולה אזורי ומשרד החקלאות, לגבש תוכנית חינוכית דיגיטלית, באישור משרד החינוך, שתתבסס על המאפיינים המשותפים לאזור העיר אילת וחבל אילות, ולאזורים מחוץ לישראל המזמנים אתגרים דומים. ותשלב שיתופי פעולה עם גופי המחקר המעורבים. לצורך סעיף זה יקצה המשרד לשיתוף פעולה אזורי לעיריית אילת 250 אלש"ח בשנת 2022.

ב. **קידום מחקר והוראה אקדמיים** – לפנות בבקשה לוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה (להלן – ות"ת) לבחון את האפשרות לתמיכה בקידום מחקר והוראה באילת וחבל אילות ומיסוד מתווים לעיבוי וחיזוק ההכשרה האקדמית וקהילת המחקר בתחומים רלבנטיים כגון: מזון מהים ומהמדבר. אין באמור כדי לגרוע מסמכויות ועצמאות ות"ת ומל"ג. ככל שתחליט ות"ת על תמיכה באחד או יותר מהאמור לעיל, בהתאמה, וקצה לות"ת על ידי המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל סכום תוספתי שלא יעלה על 10 מלש"ח לטובת התמיכה כאמור והות"ת יקצה מימון משלים בסכום זהה. בשנת 2023 יקצה המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל סכום של עד 2 מלש"ח, בשנת 2024 עד 4 מלש"ח ובשנת 2025 עד 4 מלש"ח.

בכפוף לקיומו של תקציב ובכפוף לאמור בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ניתן יהיה להעביר סכומים שלא נוצלו בשנה אחת לשנה שאחריה.

ג. **שדרוג המרכז הלאומי לחקר החקלאות הימית באילת** – להפוך את המרכז הלאומי לחקלאות ימית (להלן – מלח"י) באילת למרכז מוביל מסוגו בעולם המשלב מחקר, חינוך ויישום, המושתת על שיתופי פעולה עם גופי מחקר בישראל ועם גופים בינלאומיים, לקידום החקלאות הימית בישראל, בכפוף לכל דין. וזאת, בין היתר על ידי שיפור יכולות המחקר בתחום ייצור מזון מהים באמצעות שדרוג מתקני רבייה וגידול, הטמעת שימוש במים ואנרגיה במערכת גידול, מערכות סולריות, השלמת פעילות רשות הניקוז, הסדרת מבנים ומתחם הקמפוס והקמת מרכז מבקרים והדרכה.

לצורך כך, ובכפוף להשלמת העברת מלח"י למינהל המחקר החקלאי (מכון וולקני) במשרד החקלאות, בהמשך להחלטות הממשלה הקודמות (מס' 4994 חכ/183) מיום 19.2.2009 והחלטה 2461 (חכ/59) מיום 2.3.2017, יקצה מינהל המחקר החקלאי 22 מיליון ₪ בפריסה שווה בין השנים 2023-2026. הנהלת מינהל המחקר החקלאי במשרד החקלאות בתיאום עם המדען הראשי במשרד החקלאות ובהתייעצות עם אגף לדיג וחקלאות מים, יגבשו תכנית עבור המרכז הלאומי לחקלאות ימית כך שהעצמתו תביא להרחבת תרומתו היישומית לקידום החקלאות הימית בישראל ובים התיכון לצד קידום הגיוון התעסוקתי באילת-חבל אילות וזאת תוך שמירה על הסביבה הימית.

בכפוף לקיומו של תקציב ובכפוף לאמור בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ניתן יהיה להעביר סכומים שלא נוצלו בשנה אחת לשנה שאחריה.

ד. **מעבדות שירות "מרכז תמיכה להאצת יזמים"** – להטיל על משרד החקלאות לתמוך בהקמה והפעלה של תשתיות למעבדות שירות על מנת לסייע ליזמים בפיתוח מוצרים הנמצאים בסטאטוס שבין שלב הפיתוח לשלב התעשייה בחקלאות ובביוטכנולוגיה ימית.

לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד האוצר למשרד החקלאות 5 מלש"ח בשנת 2022. מינהל המחקר החקלאי יקצה מתקציבו 3 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2023-2025.

בכפוף לקיומו של תקציב ובכפוף לאמור בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ניתן יהיה להעביר סכומים שלא נוצלו, מתקציב משרד החקלאות, בשנה אחת לשנה שאחריה.

ה. **תכנית מחקר לשיתוף פעולה בין מחקר ותעשייה (תכנית ניצן)** - להטיל על משרד החקלאות, באמצעות המדענית הראשית במשרדו, לפעול להוצאת קול קורא שיפורסם על ידי המשרד במסגרת "תכנית מחקר לשנת"פ בין מחקר לתעשייה". להנחות את המשרד לתעדף במסגרת זו מחקרים המבוצעים באזור אילת וחבל אילות או מחקרים שייעודם בתחומי הידע הרלבנטיים להחלטה זו, כפי שייקבעו במסגרת נוהלי העבודה המקובלים של המדענית הראשית במשרד החקלאות.

ו. **מנהלת -** להורות למשרד החקלאות להפעיל מנהלת שתהיה אחראית לתכלול וביצוע החלטה זו, על כלל הנושאים המנויים בה (להלן – המנהלת). המנהלת תלווה את ההקמה והניהול של אתרי פארק החקלאות הימית והאקוסיסטם, תיזום ותתכלל את שתופי הפעולה הכלכליים, המדעיים והחקלאיים. המנהלת תהיה אחראית על הקמת צוותי העבודה וההיגוי, בתיאום עם משרדי הממשלה וגופי הרגולציה הרלוונטיים. המנהלת תהיה אחראית להפעלת מיזמים של עידוד והעצמת סטודנטים בתחומי לימוד מזון מהים ומדבור, עידוד חברות ויזמים בהקמת חברות ומתחמי ניסוי ומו"פ והעתקתם לפארקי התעשייה באזור הרלוונטי להחלטה זו, ותסייע בפיתוח תשתיות לקידום ענף החקלאות הימית והמדברית באזור זה. המנהלת תפעל בתיאום עם המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, במנגנון שייקבע על ידי המנהלים הכלליים של שני המשרדים.

הפעלת המנהלת תתקצב על ידי משרד החקלאות בסך של 5 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2022-2026.

המנהלת תהיה אחראית כאמור על ניהול התקציבים הבאים:

1. **תקציב תשתיות -** המנהלת תפעיל תקציב לתשתיות בסך 10 מלש"ח, אשר ייועד לפיתוח תשתיות לקידום ענף החקלאות הימית והמדברית באזור.

לצורך יישום סעיף זה יתוקצבו 10 מלש"ח ע"י משרד החקלאות והמשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל בחלוקה ובפריסה שווה החל משנת 2023 ועד שנת 2026.

2. **תקציב עידוד סטודנטים -** להטיל על המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל להקצות תקציב של 1 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2023-2026 למיזמי עידוד סטודנטים הלומדים בעיר אילת או חבל אילות.

בכפוף לקיומו של תקציב ובכפוף לאמור בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ניתן יהיה להעביר סכומים שלא נוצלו בשנה אחת לשנה שאחריה.

ז. **קרן קמ"ח (BARD) -** להטיל על משרד החקלאות, באמצעות המדענית הראשית במשרדו, לפעול להעברה מתקציבו 5 מלש"ח לשנה במשך 5 שנים, ועל המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל לפעול להעברת 2 מלש"ח לשנה במשך 5 שנים לקרן קמ"ח (BARD) לטובת פרסום קול קורא לשנת"פ בין חוקרים מכלל ישראל וארה"ב בתחום חקלאות ימית תוך דגש על פתרונות בתחומי הביוטכנולוגיה הימית והחקלאות המים והמדברית, המתחייבים בשל שינויי האקלים. העברת הכספים לקרן תעשה בהתאם לקבוע בכללי האמנה המשותפת בין ממשלת ארה"ב ובין ממשלת ישראל בדבר ייסוד הקרן הדו-לאומית למחקר ולפיתוח חקלאיים ארצות הברית – ישראל אשר אושרה ביום 18.12.1979, בכפוף ובמקביל להעברת כספים ההיקף זהה על ידי ממשלת ארה"ב.

ח. **מיתוג באמצעות כנסים בינלאומיים** - להנחות את המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, משרד החקלאות והמשרד לשיתוף פעולה אזורי, להפעיל ולקדם אירועי כנסים ותערוכות בינלאומיות שיתקיימו באילת ובחבל אילות, בתחום של מזון המים והמדבר - חקלאות וביוטכנולוגיה ימית ומדברית.

לצורך יישום סעיף זה, בשנת 2022 יקצה המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל 300 אלש"ח מתקציבו והמשרד לשיתוף פעולה אזורי יקצה 500 אלש"ח מתקציבו למשרד החקלאות ופיתוח הכפר. החל משנת 2023 יקצה המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל מתקציבו סך של 500 אלש"ח לשנה, בפריסה שווה לשנים 2023 עד 2026.

בכפוף לקיומו של תקציב ובכפוף לאמור בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ניתן יהיה להעביר סכומים שלא נוצלו בשנה אחת לשנה שאחריה.

7. חדשנות טכנולוגית

א. **קידום חדשנות בתחומי הביוטכנולוגיה והחקלאות הימית באזור אילת וחבל אילות** - לרשום את הודעות משרד החקלאות, המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, משרד החדשנות המדע והטכנולוגיה והרשות הלאומית לחדשנות טכנולוגית (להלן - רשות החדשנות) כי יפעלו במשותף, באמצעות רשות החדשנות, בעיר אילת וסביבתה מול קהילות היזמים, גופי המו"פ, מכוני המחקר, התשתיות להרצת פיילוטס וניסויים, וזאת על מנת לעודד הקמת חברות הזנק ופעילות מחקר, פיתוח וניסוי באזור, על בסיס זיהוי חוזקות מקומיות, ובפרט בתחומי הביוטכנולוגיה ימית והחקלאות המים, על מנת להגדיל את הנגישות של חוקרים ויזמים למסלולי ההטבות המופעלים על-ידי רשות החדשנות. בנוסף, תסייע רשות החדשנות להפעלת ארגוני-חול רגולטוריים לניסויים בתחומי הביוטכנולוגיה הימית והחקלאות הימית בעלי חדשנות טכנולוגית באזור העיר אילת. פעילות רשות החדשנות כאמור בסעיף זה תבוצע בהתאם להוראות החוק לעידוד מחקר, פיתוח וחדשנות טכנולוגית בתעשייה, תשמ"ד-1984 (להלן - חוק החדשנות), סמכויותיה והאמצעים העומדים לרשותה ומבלי לפגוע בסמכויות האורגנים שלה.

ב. **קידום יזמות בתחומי הביוטכנולוגיה הימית/חקלאות הימית** - לרשום את הודעות משרד החקלאות, המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, משרד החדשנות המדע והטכנולוגיה ורשות החדשנות כי על מנת לקדם את תחומי הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר בישראל, אשר בהם קיימים יתרונות יחסיים לאזור אילת וחבל אילות, יפעלו במשותף באמצעות רשות החדשנות לעידוד יזמות והנבטת חברות בתחומים אלו, תוך הפעלת כלים שונים מתוך כלל כלי רשות החדשנות. לצורך כך, לרשום את הודעות משרד החקלאות, המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל ורשות החדשנות כי יקצו מתקציבם עד 10 מלש"ח (סה"כ עד 30 מלש"ח) באופן שווה לכל גורם ובחלוקה אחידה על פני השנים 2022-2026. בשנת 2022 יקצה משרד האוצר למשרד החקלאות 2 מלש"ח לביצוע סעיף זה. פעילות רשות החדשנות כאמור בסעיף זה תבוצע בהתאם להוראות חוק החדשנות, סמכויותיה והאמצעים העומדים לרשותה, ומבלי לפגוע בסמכויות האורגנים שלה.

ג. **תוכנית פיילוטס** - על מנת להביא להתקדמות משמעותית בתחום באמצעות תמיכה במיזמים בשלבי הניסוי וההדגמה במסגרת מסלול הטבה מס' 2 של רשות החדשנות -

תמיכה בחדשנות טכנולוגית של התעשייה בשיתוף עם גורמי ממשל (להלן – קרן הפיילוט) לרשום את הודעות רשות החדשנות ומשרד החקלאות כי יתקצבו בחלקים שווים 2 מיליון ₪ כל שנה למשך 4 שנים החל משנת 2023 עבור תמיכה בחברות בשלבי הפיילוט לקידום חדשנות טכנולוגית בחקלאות ימית ומדברית וביוטכנולוגיה ימית במסגרת קרן הפיילוט. פעילות רשות החדשנות כאמור בסעיף זה תבוצע בהתאם להוראות חוק החדשנות, סמכויותיה והאמצעים העומדים לרשותה ומבלי לפגוע בסמכויות האורגנים שלה.

8. בהתאם לסעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ולצורך מימון הסכום התוספתי הכולל שיוקצה למימון החלטה זו בשנים 2022-2023, לתקן את החלטת הממשלה 551 מיום 24 באוקטובר 2021, כך שלאחר סעיף 1(ה)(2) יבוא:

(3) תכנית רב-שנתית לפיתוח העיר אילת וחבל אילות, בכפוף להחלטת ממשלה שתובא בנושא.

9. לטובת מימון החלטה זו ובהתאם לסעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, המשרדים: משרד החקלאות, המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל, המשרד לשיתוף פעולה אזורי והרשות לחדשנות יקצו את התקציבים המפורטים בהחלטה זו, לפי העניין, בשנים האמורות באותם סעיפים מתקציב הרכש שלהם לצורך מימון פעולה מאזנת כהגדרתה בסעיף החוק האמור. המשרדים ואגף התקציבים במשרד האוצר רשאים להסכים ביניהם על הקצאה מתקציב שונה מהתקציב המפורט לעיל לשם ביצוע הפעולה המאזנת כאמור. האמור לעיל אינו מתייחס לתקציב התוספתי כאמור בסעיף 8 לעיל.

10. כל פעולה או החלטה מכוח החלטת ממשלה זו, שעשויה להשפיע על תחומי ופעילות נמלי הים באילת כפי שהוכרזו על ידי שרי התחבורה בצווים לפי פקודת הנמלים, [נוסח חדש], התשל"א-1971, לרבות בהיבטי התכנון, שטחי הנמל והתפעול בים וביבשה, דורשת הסכמת שרת התחבורה והבטיחות בדרכים.

עדיפות לאומית

בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן – החוק), בנושא אזורי עדיפות לאומית, החלטה זו, העוסקת בקידום תכנית רב שנתית לפיתוח העיר אילת וחבל אילות כמוקד לאומי ובינלאומי לייצור מזון מהים והמדבר, נשענת על השיקולים שבפרק עדיפות לאומית של החלטה 4662 והקבועים בסעיף 151(ב)(2) לחוק בעניין חוסנו הכלכלי והחברתי של האזור, בסעיף 151(ב)(4) לחוק בעניין מיקומו הגיאוגרפי והמרחק שלו מריכוזי אוכלוסייה ומרכז הארץ וסעיף 151(ב)(5) לחוק בעניין הצורך בצמצום פערים בין האזור לבין אזורים אחרים, כשלצדם שיקולים מקצועיים הנוגעים למאפייני האזור והרשויות הנמצאות בו ולמטרות ההחלטה.

חוסן כלכלי וחברתי – אילת וחבל אילות הן שתי הרשויות המקומיות הדרומיות ביותר במדינה המאכלסות יחד יותר מ-56,000 תושבים. מתוך דוח של חברת הייעוץ PwC¹ לתכנית אסטרטגית לעיר אילת (2016) שהוכן עבור משרד האוצר (להלן – דוח PwC) עולה

¹ דו"ח חברת הייעוץ PwC שהוכן עבור משרד האוצר – תכנית אסטרטגית לעיר אילת, יולי 2016.

כי כ-90% מכוח העבודה בעיר אילת תלוי בענף התיירות (ישירות או בעקיפין) ושיעור המשרות של ענף התיירות מסך משרות השכירים באילת הוא הגבוה ביותר (26.5%) בישראל וכפול מהמקום הבא (טבריה). נתונים אלו מעידים על אי-גיוון תעסוקתי ועל תלות רבה בענף התיירות והמסחר הכרוך בו, הפוגעים בחוסן הכלכלי והחברתי של אילת, במיוחד בעת תקופות משבר. בנוסף למשבר התיירות באילת בשנים האחרונות ופגיעה ברווחת התושבים עקב סגירת שדות התעופה (דוב ואילת), תלות זו בתיירות היוותה בשנתיים האחרונות גורם מכריע בפגיעה בכלכלת העיר עקב מגפת הקורונה, שפגעה בתיירות באופן קיצוני ביותר.

העיר אילת סובלת ממאפיינים דמוגרפיים בעיתיים כמו אחוז הגירה שלילי (1.08% ממוצע שנתי) ומתחלופה גבוהה של תושבים (מקום שני בישראל). חבל אילות (כ-4,500 תושבים) לעומת זאת, מאופיין במאזן הגירה חיובי ותנודתיות נמוכה יחסית, אך מדובר במספר קטן יחסית של תושבים.

בדוח PwC שהוכן עבור משרד האוצר נבחנו מספר מנופים ויוזמות כלכליות לגיוון תעסוקתי ולשיפור החוסן הכלכלי חברתי של העיר אילת. בנוסף ליוזמות הכרחיות בתחומי החינוך, בריאות ותחבורה, זוהו 16 יוזמות נוספות בתחומים שונים אשר דורגו בהתאם למידת השפעתם על שיפור הגיוון התעסוקתי ומידת מורכבותם. תחום החקלאות הימית נמצא כיוזמה היחידה שהיא בעלת השפעה גבוהה אך היא בעלת מורכבות גבוהה למימושה, ולפיכך, מחייבת סיוע בהתנעתה.

פרנסת תושבי חבל אילות מתמקדת בעיקר בחקלאות הכוללת גם חקלאות ימית. סגירת כלובי הדגים במפרץ אילת בשנת 2008 הביאה לפגיעה בהכנסות של מספר ישובים בחבל אילות, וביניהם ישובים (קיבוצים) שבהם ההכנסה מגידול דגים ימיים הגיעה עד כדי 40% מהכנסתם השנתית. משבר זה הביא להעקת הפעילות של החקלאות הימית בחלקה הניכר לים התיכון וצמצום מספר המשרות בתחום זה בחבל אילות. החלטת ממשלה זו מקדמת אפשרויות להחזרת משרות ומקורות פרנסה בתחום החקלאות הימית לתושבי אילת ואילות, במתקנים יבשתיים, תוך שמירה על הסביבה הימית.

פוטנציאל ההתפתחות הכלכלית הנוכחי של אזור זה, מעבר לתשתיות התיירות הקיימות בעיר אילת ובחבל אילות, אינו מספיק להבטחת ביסוס העיר והאזור בראייה ארוכת טווח. נדרשת "קפיצת מדרגה" משמעותית במינוף המשאבים הקיימים באזור ואימוץ ראייה אסטרטגית, המתייחסת גם למגמות אזוריות ועולמיות משמעותיות. בדוח PwC וכן בסקר היתכנות ופרוגרמה לפארק חקלאות ימית ידידותית לסביבה באילת אילות שהוכן עבור משרד החקלאות ומשרד הכלכלה והתעשייה² (צנובר 2017) הוגדרו תחומי הביולוגיה, הביוטכנולוגיה והחקלאות הימית כתחומים היכולים להוסיף היקף משרות נכבד (מאות משרות ישירות ואף אלפי משרות במעגלי תעסוקה משניים) וכן לתרום להרכב אנושי איכותי בהביאם הון אנושי מיומן הנדרש לפיתוח תחומים אלו. תחומים אלו זוהו כנשענים על יתרונות יחסיים של אזור אילת וחבל אילות, אשר יפורטו בהמשך, אך בעיקר – קירבה

² פארק חקלאות ימית ידידותית לסביבה אילת-אילות (חיב"א) – סקר היתכנות ופרוגרמה מוצעת למשרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד הכלכלה והתעשייה (צנובר, 2017).

למוקדי ידע וניסיון הקיימים באילת וחבל אילות בתחומים אלו, אך טרם הצליחו לייצר היקפי פעילות כלכלית משמעותית.

מיקום גיאוגרפי ופריפריאליות - על פי קובץ הרשויות המקומיות בישראל – 32019, מצויות העיר אילת ומועצה אזורית חבל אילות ב"אשכול פריפריאליות" 1, שהוא האשכול הנמוך ביותר, והן הרשויות היחידות באשכול מדד פריפריאליות זה המדד משקלל נגישות פוטנציאלית, גודל אוכלוסייה וקירבה למחוז תל אביב מדרג את אילת וחבל אילות, ומניב ערכי מדד הנמוכים ביותר עבור אילת וחבל אילות (2.483 - ו- 2.398, בהתאמה), בהפרש גבוה מרשויות אחרות, המשקף את בידודן מיתר הרשויות בארץ.

ריחוק גיאוגרפי זה מביא לפגיעה ביכולת פיתוח עסקים ומפעלים באילת וחבל אילות. מדוח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת על הפטור ממע"מ באילת⁴ (2007) עולה, כי עלויות השינוק באילת גבוהות עקב הריחוק וכן ההוצאה למשפחה גבוהה ביחס להוצאה הממוצעת בישראל. מזה שנים מתקשים להתפתח באילת ענפי תעסוקה משמעותיים מעבר לענף התיירותי על אף תכניות סיוע מגוונות. גם תכניות אקדמאיות בתחומים אחרים, כגון מסלול לביוטכנולוגיה ימית של אוניברסיטת בן גוריון בקמפוס אילת, לא מצליחות להתרחב ואף מצטמצמות בשנים האחרונות. יתרה מכך, כתוצאה ממחסור במשרות בתחום מקצועי זה, חברות ופעילות כלכלית מתפתחת בתחום זה או בתחומים משיקים אחרים, בוגרים המסיימים מסלול אקדמאי זה אינם נשארים בעיר אילת וחבל אילות. במקביל, מתפתחים במרכז הארץ פעילויות אקדמיות וכלכליות בתחומי הביוטכנולוגיה והחקלאות הימית, המאיימים על המשך פיתוח נושאים אלו באילת וחבל אילות, ועל הפוטנציאל הגלום בתחומים אלו לכלכלת האזור. מכאן, שמהלכי סיוע בפיתוח האקוסיסטם האקדמי ותשתיות שיסייעו לחברות לקבוע פעילותן באילת וחבל אילות בתחומים אלו יכולים להביא לצמצום פערים פריפריאליים בין העיר אילת וחבל אילות לבין אזורים ויישובים אחרים.

צמצום פערים ושיקולים מקצועיים הנוגעים למאפייני האזור - דוח מבקר המדינה שהתפרסם בשנת 2011 ציין כי לעיר אילת מבנה דמוגרפי ייחודי ותנודתי בהשוואה לערים אחרות בישראל בעלות מספר תושבים דומה. כך, בעיר אילת קיים שיעור גבוה של משפחות חד-הוריות באופן יחסי (אשר עמד על כ-13.7%), שיעור גבוה של צעירים באופן יחסי (אשר עמד על כ-20% בגילאים 20-29) ושיעור גבוה של מסתננים מאפריקה באותה העת, שחלקם מועסקים בבתי המלון בעיר. רמת השכר בעיר אילת היתה נמוכה בכ 16% בהשוואה לממוצע הארצי. השענות העיר על ענף התיירות כענף כלכלי יחיד חושף את העיר לסיכונים שונים המאפיינים את ענף התיירות, וכך נוצר מצב שהעיר אינה ממצה את מלוא הפוטנציאל הגלום בה, בזמן שקצב הפיתוח של שכנותיה, עקבה וטאבה, מקבל תנופה רצינית.

³ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

⁴ מרכז המחקר והמידע של הכנסת על הפטור ממע"מ באילת י. ארליך 2007.

היתרונות היחסיים של אילת וחבל אילות בהקשר לפיתוח תחום הביולוגיה, ביוטכנולוגיה וחקלאות ימית תוארו היטב בדוח חברת עדליא⁵ שעסק בפיתוח נושא הביוטכנולוגיה הימית באילת (2010). יתרונות אלו כוללים: קירבה ונגישות למקור מי ים באיכות גבוהה (המחייב גם שמירה על הסביבה הימית), רמת קרינת שמש גבוהה (הגבוהה בישראל), אזור עתיר בקרקע פנויה, אם כי לא בקרבת חוף הים, המאפשר זמינות קרקעות לפעילות חקלאית ותעשייתית בתחומים אלו, קירבה לנמל ימי ואווירי, ריכוז גורמי אקדמיה מחקר ופיתוח באילת וחבל אילות, הכוללים את המרכז הלאומי לחקלאות ימית (מלח"י), המכון הבינאוניברסיטאי (IUI), קמפוס אילת של אוניברסיטת בן גוריון, וכן ריכוז של גורמים מסחריים המתמחים בענפי החקלאות הימית, כולל מכון ייצור דגיגים ימיים, חברות גידול אצות, חברות לייצור מלח ומתקנים לחקלאות ימית. יתרונות ונכסים אלו, שבחלקם גם משרתים את תעשיית התיירות, יכולים להוות בסיס למינוף והרחבת תחומי הביוטכנולוגיה והחקלאות הימית ולהביא למיצוי הפוטנציאל הכלכלי באזור אילת וחבל אילות.

בהחלטה 4662 קיבלה ממשלת ישראל החלטה לקדם תחום התעשיות מן הים, החקלאות הימית והביוטכנולוגיה הימית באילת וחבל אילות – בין היתר, לטובת חיזוק פארק תעשיות מן הים, לפעול להגדלת השקעות ההון בתעשייה שעוסקת בייצור מוצרים שמקורם בחומרי גלם מהים או מהמדבר ולהתניע התחלת הכנת תכניות לשינוי יעוד והכנת תשתיות ראשוניות. ההחלטה הניחה יסודות ראשוניים להתנעת מהלכים שהחלו להתקדם, לרבות תכנון מתקן טיפול במי פלט והכנת מכרז לאתר המשתלות, קידום תכנון להספקה ופינוי מי ים לאתרי הפארק השונים, התנעת הכנת תוכניות מפורטות ושינויי יעוד באתר עמרם ומרחב עברונה, הקמת קהילת חדשנות וכן התנעת פרויקט ביות דג הטונה. יחד עם זאת, התנעה זו מחייבת חיזוק והרחבה על מנת לאפשר מימוש תוכניות, הקמת אתרי הפארק, הרחבת הפעילות האקדמית והמחקרית באילת וחבל אילות. לפיכך, מתן עדיפות לאומית והטבות במסגרת החלטה זו מבוסס על הצורך במתן מענה לבעיות דמוגרפיות וכלכליות של הרשויות המקומיות באזור, באמצעות מינוף היתרונות היחסיים שלהן, אשר על אף שקיבלו, כאמור, ביטוי בהחלטות ממשלה קודמות, לא מוצו עד כה בהיקפים משמעותיים. תכנית רב שנתית זו מכוונת לפיתוח היתרונות היחסיים הללו.

ההחלטה כוללת שורה של צעדים ופעולות שמטרתן השגת שיפור משמעותי באיכות החיים של תושבי האזור באמצעות פיתוח מנועי צמיחה, חדשנות ויכולות יצור של מזון מן הים ומהמדבר והפיכת העיר והאזור למרכז לאומי ובינלאומי למחקר ופיתוח בתחומי הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר, לנוכח אתגרי תהליכי שינוי אקלים ומידבור ולצורך חיזוק בטחון המזון של ישראל.

⁵ מחקר המטה לפיתוח הנגב והגליל - דוח עדליא - פיתוח נושא הביוטכנולוגיה הימית באילת, 2010.

נספח א' - טבלת סיווג סעיפים בהתאם לעדיפות לאומית ושיקולים מקצועיים על-פי הדין הכללי

נושא	סעיף ראשי	סעיפי משנה	סוג
פארק חקלאות ימית ותעשיית מזון ומוצרים מהים	3	א, ב, ג, ד, ה	עדיפות לאומית
קידום השקעות הון בתעשייה	4		עדיפות לאומית
תכנית אסטרטגית לאומית לענף החקלאות הימית	5		שיקולים מקצועיים
קידום אקוסיסטם חינוכי ואקדמי	6	א, ב, ד, ו, ח, ט	עדיפות לאומית
		ג (שדרוג מכון מחקר לאומי באילת)	שיקולים מקצועיים (המיקום באילת מחזק היבטי עדיפות לאומית)
		ה (תכנית ניצן)	שיקולים מקצועיים (עם תעדוף לאזור עדיפות לאומית)
קרן קמ"ח	6	ז	שיקולים מקצועיים
חדשנות טכנולוגית	7	א, ב, ג	עדיפות לאומית

נספח ב' - טבלת השוואה של כלי הסיוע הניתנים במסגרת החלטה זו ביחס להחלטה 4662

נושא	סעיף ראשי	סעיפי משנה	סטטוס ביחס להחלטה 4662
פארק חקלאות ימית ותעשיית מזון ומוצרים מהים	3	א – תכנית עבודה ולו"ז לפיתוח תשתיות פארק	כלי המשכי - בהחלטה 4662 סעיף 4 א' הוקצו משאבים חלקיים לאתרי המשתלות ועברונה ולא ניתנה התייחסות לתשתיות העל (לרבות מי ים) ופיתוח אתרים אלו ואתר עמרם, הנדרשים על מנת לקדם מימוש החלטות הממשלה.
		ב – אתר משתלות	כלי חדש – בהחלטה 4662 לא ניתן כל סיוע לפיתוח תשתיות על ופיתוח השטח.
		ג – טיפול במי פלט באתר המשתלות	כלי המשכי – בהחלטה 4662 סעיף 4 א' 3 הוקצו 5 מלש"ח למתקן טיפול במי פלט, אשר ינוצלו להקמתו, על סמך תכנון שכבר בוצע.

ההחלטה הנוכחית נועדה לתגבר את ההפעלה של מתקן חלוץ לטיפול במי הפלט.			
כלי חדש – בהחלטה 4662 לא ניתן כל סיוע להשקעות הון בחקלאות, כמקובל בענפים אחרים.	ד – סיוע ליצרנים חקלאיים		
כלי המשכי – בהחלטה זו הורחבו המנגנונים ליישום פיתוח השילוב בין תעשייה וחקלאות, המופיעים בהחלטה 4662 סעיף 4 א'.	ה – אזור תעשייה משולב במרחב עברונה ובסביבתו		
כלי המשכי – המאריך את פרק הזמן לכלי המוגדר בהחלטה 4662 (סעיף 4 ב').		4	קידום השקעות הון בתעשייה
כלי חדש		5	תכנית אסטרטגית לאומית לענף החקלאות הימית
כלי חדש	א – תכנית בית ספרית	6	קידום אקוסיסטם חינוכי ואקדמי
כלי חדש	ב – קידום מחקר והוראה אקדמיים		
כלים המשכיים – העברת מלח"י מוזכר במספר החלטות ממשלה קודמות (לרבות בהחלטות 4494, 4662), אך טרם בוצעה. בהחלטה 4662 סעיף 5 א' הוקצו 24 מלש"ח לפרויקט ייצוא דגיגים וביות דג הטונה (המתקיים ברובו במלח"י אילת), ולהעצמת מלח"י, אך לא הוקצה מימון לשדרוג תשתיות הכרחיות.	ג – שדרוג המרכז הלאומי לחקר חקלאות ימית באילת (מלח"י)		
כלי חדש	ד – מעבדות שירות "מרכז תמיכה להאצת יזמים"		
כלי חדש – בתעדוף אילת אילות	ה – תכנית מחקר לשת"פ בין מחקר ותעשייה (תכנית ניצן)		
כלי חדש	ו – מנהלת		
כלי חדש – בתעדוף תחומי הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות ימית ומדברית	ז – קרן קמ"ח (BARD)		

		ח – מיתוג כנסים	כלי חדש
		ט – שטח מחקר ימי	כלי חדש
חדשנות טכנולוגית	7	א – קידום חדשנות בתחומי הביוטכנולוגיה והחקלאות הימית באילת אילות	כלי חדש, המרחיב את פעולת הקמת קהילת החדשנות על פי החלטה 4662 סעיף 4 ג', אשר הוקמה לאחרונה.
		ב – קידום יזמות בתחומי הביוטכנולוגיה וחקלאות ימית	כלי חדש
		ג – תכנית פיילוטים	כלי חדש – בתעודף תחומי הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות ימית ומדברית

דברי הסבר

רקע כללי

א. רקע כללי בנושא ייצור מזון מהים והמדבר - אילת וחבל אילות

אוכלוסיית העולם צפויה לגדול מכ-8 מיליארד לכדי 9.9 מיליארד לקראת שנת 2050⁶. גידול זה, לצד שינויים אקלימיים עולמיים, כנגזרות פליטת גזי החממה, התחממות גלובלית ועליית פני האוקיינוסים, הגורמים לצמצום זמינות משאבי מים ואדמה חקלאית, יוצרים מציאות חדשה בכל הנוגע לאופן הגידול החקלאי, המגוון החקלאי, איכותו וזמינותו.

מחקרים מראים כי יכולים חקלאיים, למשל של חיטה ותירס, צפויים להיפגע משמעותית כבר לקראת 2030⁷. חלק ניכר מעתיד המזון העולמי מצוי במזון מן הים, בקציר חקלאות ימית ישירה ובביות מינים המבטיח תוצרת נקיה מנוטרת ופרודוקטיבית. חקלאות מים (Aquaculture) הנה ענף חקלאי העוסק בגידול מבוקר של אורגניזמים ימיים כדגים ומאכלי ים אחרים, אצות וצמחים, במים מתוקים, מליחים או מלוחים (מי ים).

חקלאות ימית, המתמקדת במי ים ומנצלת משאב לא מוגבל זה, יכולה להתבצע במתקנים יבשתיים במנותק מהים, במכלים ובשילוב עם גידולים אקוופונים וכיו"ב. גידולים אלה מספקים מזון ישיר (לרבות חלבון איכותי), ותוצרים טבעיים, כנוגדי-חמצון ומינרלים שונים החיוניים לתעשיות המזון, תוספי המזון, הפרמצבטיקה, הקוסמטיקה והכימיקלים, ולשימושים כגון טיהור שפכים, שמני מאכל, דשן, צמצום פליטות CO₂, ואף כפוטנציאל אנרגטי לביו-מסה ותחליפי דלקים.

ככל שגדלה האוכלוסייה, ועמה הצורך בהזנה, כך גם נגבה מחיר ממשאבי הטבע וביניהם הים. כיום, החקלאות היבשתית העולמית צורכת כ-70% מכלל המים המתוקים וכמעט מחצית מהשטחים נטולי-הקרח בעולם. החקלאות הקיימת אחראית לכשליש מפליטות גזי החממה, כאשר מחצית פליטות אלו משויכות למקנה. על אף שהאוקיינוסים מהווים כ-70% משטח העולם, הם מספקים רק כ-2% ממזון העולם⁸, לפחות ברמה קלורית, וברי כי עיקר החקלאות העתידית מקורה במזון מן הים.

תהליך נוסף עולמי, המתקשר לאתגר ייצור מזון, הנו המדבור (Desertification) – כאשר שטחי קרקע שבעבר שמשו לחקלאות נהפכים לצחיחים, ובפוטנציאל להיות כאלה כבר בהיותם צחיחים-למחצה (Semi-arid), והקרקע בהם אינה פוריה עוד. בנושא זה מתפתחת פעילות חקלאית חדשנית ומו"פ בנגב, בערבה התיכונה, רמת הנגב וחבל אילות. פעילות זו כוללת, בין היתר, פיתוח "שרשרת משתמשים" במים הכוללת גידולי מים (דגים, אצות, גידולי אקוופוניים), עם השקיה של גידולים צמחיים, תוך ניצול אנרגיה מתחדשת (ובכלל זה אנרגיה פוטו-וולטאית), לניצול מרבי של משאבי קרקע ומים דלילים. חלק מפעילות זו נעשית במים מליחים וחלק במים ים, במיוחד החקלאות הימית הנעשית באילת וחבל אילות, והצפויה עוד להתפתח באזור, שהנו סמוך דיו למפרץ אילת ובעל שטחי גידול ותעשייה יבשתיים פוטנציאליים רבים. מתוך מיכלול נושא המידבור, החלטה זו

⁶ עפ"י נתוני ה-IISD

⁷ עפ"י נתוני מכון Goddard למחקרי החלל של NASA

⁸ Schubel JR, Thompson K. Farming the Sea: The Only Way to Meet Humanity's Future Food Needs. Geohealth. 2019 Sep 9;3(9):238-244.

מתמקדת בייצור מזון מן הים ובתנאי המדבר (Land-based desert aquaculture), תוך זיהוי, אפיון וניצול משאבים, משאבי מזון ומשאבי אנרגיה תומכי-גידול והתייחסות מרובה לצמצום השפעות סביבתיות.

אזור אילת-חבל אילות (העיר אילת ומועצה אזורית חבל אילות) מצויים בקצה הדרומי של המדינה, בריחוק גאוגרפי פריפריאלי מקסימלי, כאשר לעיר אילת כל המאפיינים והאלמנטים הפוטנציאליים להפוך להיות מוקד עולמי לנושא מזון מהים, אקדמית ותעשייתית: מבחינה מחקרית - מפרץ עם מגוון אלמוגים שכמעט ולא נפגע מנוזקי התחממות גלובלית, מדף ים ייחודי המאפשר הגעה לעומקי ים בסמוך לחוף, ומוסדות מחקר שצברו שם עולמי כמרכז הלאומי לחקלאות ימית (מלח"י), המכון הבין-אוניברסיטאי למדעי הים, וקמפוס אוניברסיטת בן-גוריון בגילויים חלוציים וביכולת אקדמית-מחקרית מהשורה הראשונה. מבחינה חקלאית/יצרנית - ניסיון והון אנושי ברמה גבוהה בתחום החקלאות הימית וקיום מספר חברות פעילות ומכון מחקר המתמחה בתחום זה, תוך שימת לב מירבית לצמצום השפעות סביבתיות ופיתוח גישות מקיימות בסביבה ימית רגישה זו, שיאפשרו פיתוח לצד שימור. יובהר כי כל הפיתוח החקלאי/יצרני מתוכנן למתקנים יבשתיים אשר יקפידו על טיפול במי ים בהתאם לרגולציה סביבתית.

לתהליכים אלה משמעות אסטרטגיות לאומיות מרחיקות-לכת, ויכולת הבטחת מקורות מזון עתידיים תוך הותרת טביעת רגל פחמנית (Carbon footprint) נמוכה.

ב. פארק יבשתי לביוטכנולוגיה, חקלאות ימית ואזור תעשייה משולבת לייצור מזון מן הים והמדבר

בהתאם להחלטת ממשלה 4848 (מתאריך 1.7.2012) לפיתוח כלכלי בר קיימא של תחום הביולוגיה והחקלאות הימית באילת ביצע משרד החקלאות בשיתוף עם משרד הכלכלה סקר היתכנות להקמת פארק יבשתי לחקלאות ימית ידידותי לסביבה בדרום הערבה (חיב"א)⁹. בסקר זה אותרו מספר אתרים שבהם ניתן לפתח פעילות יצרנית של חקלאות ימית במתקנים יבשתיים ובשילוב עם תעשייה העושה שימוש בחומרי גלם אלו. בדוח זה הוגדרו הצרכים התכנוניים/סטטוטוריים, נסקרו המגבלות הסביבתיות וכן בוצע ניתוח כלכלי אשר בחן הן את הכדאיות ברמת היזם / מגדל והן את הכדאיות ברמת המדינה / הממשלה. הוגדרו אומדני ההשקעות הנדרשות הן ע"י הממשלה והן ע"י היזמים, ההכנסות הצפויות והיקפי המשרות שינבעו ממימוש התכנית. יובהר כי חקלאות ימית במתקנים יבשתיים היא חקלאות עתירת השקעה, המתבססת על מתקני גידול ומתקני טיפול במים, המביאים את ההשקעות להיקף גבוה ביחס להשקעות בחקלאות צמחית אקסטנסיבית, אך גם מניבים תפוקות ותמורות גבוהות ליחידת שטח.

בעקבות סקר היתכנות זה הוכנו פרוגרמות ואף החלה הכנת תוכניות ואומדנים לפיתוח תשתיות, להספקה ופינוי מי ים ולהקמת מתקן טיפול במי ים המוחזרים לאחר טיפול למפרץ אילת (מטפ"י - מתקן לטיפול במי פלט ימיים). על סמך אומדנים אלו נמצא כי נדרשת השקעת מדינה בסיוע להקמת התשתיות והבאתן לראש השטח על מנת לייצר תמריץ ליזמים ולאפשר פיתוח באתרים של הפארק - משתלות, עמרם ומרחב עברונה וכן

⁹ פארק חקלאות ימית ידידותית לסביבה אילת-אילות (חיב"א) - סקר היתכנות ופרוגרמה מוצעת למשרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד הכלכלה והתעשייה (צנובר, 2017)

באזור תעשייה משולב במרחב עברונה המיועד לתעשיות יצרניות לטובת קידום תעשייה בתחום ייצור מוצרים שמקורם בחומרי גלם מהים או מהמדבר, במספר נושאים:

(1) תשתיות באתרי הפארק לייצור, גידול ותעשייה – לאתר המשתלות (תכנית מס. 31/102/02/2, שטח של כ 100 דונם הניתנים להוצאת למכרזים), הנמצא בשטח השיפוט של עיריית אילת, בוצע תכנון כללי לפיתוח התשתיות הנדרשות ואומדן להיקף ההשקעה הנדרשת. על סמך אומדן זה נעשתה הערכה כללית לעלויות הפיתוח של אתר עמרים ומרחב עברונה. על מנת לסייע להקמת אתרי הפארק שיאפשרו פעילות יצרנית בחקלאות ימית הונח כי נדרשים מענקים לפיתוח התשתיות, בסך של 60%, בדומה לשיעור מענקים של משרד הכלכלה לפיתוח אזורי תעשייה על פי קריטריונים ואמות מידה. יובהר כי אתר זה מוכן מבחינה תכנונית/סטטוטורית להוצאת מכרז, בניגוד לאתר עמרים ומרחב עברונה שבהם מתבצעים הליכי תכנון

(2) סיוע ליזמים / חקלאים – על מנת לעודד מיזמי חקלאות ימית ומדברית באילת וחבל אילות נדרשות השקעות של היזם/חקלאי. הסיוע בהשקעות הון יעמוד על עד 30% מההשקעה המוכרת להקמת מיזמי החקלאות כאמור, בדומה למענקים הניתנים על ידי מנהלת ההשקעות במשרד החקלאות.

(3) הספקה ופינוי מי ים – הובלת מי ים לאתרים בדרום הערבה מהווה תשתית הכרחית להקמת מתקני גידול של חקלאות ימית. בניגוד לשימוש במים להשקיית גידולים חקלאיים צמחיים, בהם נדרשת רק הספקת מי השקיה לראש השטח החקלאי, במקרה זה נדרשת השקעה גם בצנרת להחזרת מי ים למפרץ אילת. חברת מקורות, באישור רשות המים, ביצעה תכנון כללי ואומדן ראשוני לעלויות להשקעה והספקה של מי ים לאתרי פארק החקלאות הימית השונים וכן התבצע אומדן על ידי משרד החקלאות להשקעות המשויכות לצרכני החקלאות הימית העתידיים. על מנת לסייע לתכנון ולהקמת מערכות הובלה, החזרת מי ים וטיפול במי פלט, התבקש סיוע בהשקעות במערכות ההספקה והפינוי של מי ים ממפרץ אילת לאתרי המשתלות, עמרים ומרחב עברונה.

(4) מתקני טיפול במי פלט – על מנת להזרים מי ים חזרה למפרץ אילת קיימת חובה כי מי הפלט יעמדו בדרישות היתרי ההזרמה. לאור הרגישות הסביבתית של מפרץ אילת הוגדרו מגבלות מחמירות על איכות המים המוחזרים. מגבלות אלו מחייבות השקעות במתקני טיפול במים, המהוות חסם מרכזי במימוש הקמת אתרי פארק החקלאות הימית. על מנת לרכז וליעל את הטיפול במי פלט ימיים מתוכנן קידום תכנון והקמת מתקן (או מתקנים) מרכזיים לטיפול במי הפלט, וזאת כיוון שאיכויות המים ממתקני חקלאות ימית יהיו בעלי שונות נמוכה, המאפשרת הקמת מתקן מרכזי ובכך להביא לחסכון ויעילות בשל יתרונות לגודל. מתקן חלוץ פיילוט לטיפול מרכזי אשר תוקצב בהחלטת ממשלה קודמת (4662) תוכנן כמתקן שיבחן את היכולת להקים ולהפעיל מתקן מרכזי עבור מספר יצרנים חקלאיים. עלויות הפעלתו ימומנו על ידי המשתמשים. אולם, כיוון שמדובר בפרויקט ראשון מסוגו, קיימת מידה רבה של אי וודאות בכמויות הנדרשות לטיפול ובביצועי המתקן. לצורך זה תוקצב מימון אשר

יסייע בתקופת הפעלה ראשונית ובכך יספק ודאות למלך מרכזי זה, אשר יביא להקטנת החששות מהשפעות סביבתיות.

5) אזור משולב תעשייה וחקלאות במרחב עברונה - אזור התעשייה משולב לתחומי הביוטכנולוגיה והחקלאות הימית המקודם ע"י משרד הכלכלה בשיתוף משרד החקלאות, בשטח של לפחות 100 דונם. מדובר על אזור תעשייה ייחודי אשר מטרתו הקמת מיזמי תעשייה אשר נדרשים לשילוב עם שטחי חקלאות לגידול חומרי הגלם לתהליך הייצור. אזור התעשייה יאפשר משיכת מפעלים באמצעות הטבות משרד הכלכלה כגון פטור ממכרז בשיווק הקרקע לתעשייה, מענק השתתפות בהוצאות פיתוח למפעלים העומדים בתנאים וסיוע בהתאם לחוק עידוד השקעות הון ברשות ההשקעות.

ג. חקלאות מים בתנאי מדבר

כחלק מהמכלול של פיתוח חקלאות מים וחקלאות ימית באילת ובחבל אילות, ישנה התייחסות לאפשרות של שילוב ייצור מזון בתנאי מדבר. ייצור מזון המבוסס על שימוש משותף במי הפלט היוצאים ממתקני גידול של חקלאות מים (מים שפירים או מליחים) להשקיית גידולים צמחיים, מביא לייעול השימוש במשאבים ויצירת תמריץ הדדי (למגדל הדגים ולחקלאי הצמחי).

ייצור המזון בחקלאות מים משתמש במים ואת מי הפלט משחרר החוצה לסביבה החיצונית. מי פלט אלו הינם מים בעלי איכות גבוהה, המתאימה לגידול יצורים חיים וצומח, שכן הם מכילים חומרי דשן שמקורם בהפרשות (בד"כ של דגים) ואינם מכילים חומרים רעילים (מתכות כבדות, חומרים רדיואקטיביים). החיבור של מתקני הגידול במים עם הגידול הצמחי מאפשר פתרון סביבתי יעיל להוצאה ושימוש במי הפלט. כמו כן, מביא השימוש במי הפלט להשקיית גידולים צמחיים (בעיקר מטעים) לחסכון ניכר בעלויות מי ההשקיה, זאת בנוסף לכך שהוא מכיל חומרי דשן הנדרשים לגידול הצמחי. בכך מושגת התייעלות וחסכון במשאבים.

מידע שנצבר לאחר שנים רבות של ניסיונות ומחקרים בתחום שילוב שרשרת משתמשים של מדגה וגידולים צמחיים וכן צבירת ידע באקוהפוניקה (aquaponics) - שילוב של מדגה עם הידרופוניקה - גידול צמחיה על משטח מים) מוכיח כי ישנה חשיבות לעידוד תחום זה בסביבה המדברית של ישראל. ניתן לראות כי במדינות שכנות תחום זה של גידול דגים בתנאי מדבר כבר מתפתח ומדובר בתחום של ישראל יתרונות הן בטכנולוגיה והן בידע ביולוגי/חקלאי.

ד. חקלאות מדברית

חקלאות מדברית היא חקלאות המותאמת לגידולים בתנאים צחיחים הן מבחינת משקעים (אזורים בהם כמות המשקעים נמוכה מ-200 מ"מ/שנה) והן מבחינת הבדלי טמפרטורה קיצוניים. בישראל התפתח ידע רב לחקלאות משגשגת בתנאים אלו, ולאור תהליכי המדבור המתרחשים בעשורים האחרונים, גדלה חשיבותה של חקלאות זו. חקלאות זו כוללת גידולים המותאמים לתנאי האקלים הקיצוניים ולהרכב המים הזמין (שהם לרוב מליחים) הן של מטעים מושקים (תמרים, זיתים, חוחובה ועוד) והן של גידולים בחממות הממתנות השפעות האקלים הקיצוני.

חבל אילות הוא מועצה שעיקר פרנסתה מחקלאות ותעשייה מקומית. ענף החקלאות כולל מטעי תמרים, ירקות, ומשק בע"ח (חלב) ואף גידול דגי ים. בעבר היו חוות כלובים עד כ-40% מההכנסה של חלק מקיבוצי חבל אילות. חלק מהענפים החקלאיים מתקשים לעמוד בתנאים המקומיים, חלק כתוצאה מחוסר חמור במים. התעשייה מבוססת על מחלבה (יטבתה) ולאחרונה אף על גידול אצות וכן יצירת הכנסה מהתפתחות של שדות פוטוולטאים. בתוכנית האב למועצה האזורית חבל אילות (פרוגרמה חקלאית של חבל אילות, 2017) סומנו שטחים חקלאיים רבים אשר מימושם ידרוש התאמת גידולים לתנאים המקומיים, שימוש במים באיכויות שונות ושילוב טכנולוגיה מתקדמת. בתוכנית האב נקבעו יעדים של אוכלוסייה של 11,000 איש עד שנת 2030, והתמקדות בענפי חקלאות, בהתבסס על פיתוח מחקר ויישום במו"פ החקלאי, תוך הוספה של 30,000 דונם שטחי לעיבוד חקלאים (לצד שטחים לפיתוח אנרגיה מתחדשת ושימושים נוספים). מכאן עולה החשיבות שבעידוד מרכיבי המחקר והפיתוח לחקלאות בתנאי מדבר.

ה. קידום השקעות הון בתעשייה

במרחב אילת-חבל אילות תעשייה חקלאית קטנה אך מבטיחה שכבר הפגינה ידע נצבר ייחודי (Know-how) וחדשנות (אף ברמת קניין רוחני ורישום פטנטים) במזון מן הים, ביות מיני דגים ימיים, בשיקום אלמוגים מכל רחבי העולם ובגידול אצות להפקת חומרים חיוניים כאנטי-אוקסידנטים. במרחב זה קיים פוטנציאל עסקי אדיר, ולו במגוון האצות שניתן לגדל, כל אחת לפי מאפיינים שונים בהקשר מזון או פרמצבטיקה. מנגד, על מנת לממש את הפוטנציאל האקדמי-מחקרי, לעודד מחקר יישומי וליצור ביקושים לכוח-אדם מיומן, ברמת מנהלי ייצור, מדענים וטכנולוגים ראשיים בחברות (CTO) וסגל ניהולי מתמחה, נדרש ליצור מצע תעשייתי נרחב וליתן תמריצים הולמים. כיום קיימות חברות וחברות הזנק בודדות שתוצרתם מעובדת בחו"ל (והמוצר הסופי נמכר בחברת האם הזרה). הוצאת התוצרת לעיבוד בחו"ל נובעת בעיקר מהמחסור במפעלי עיבוד בישראל. נדרשות חברות שתפתחנה פתרונות טכנולוגיים לתעשייה חקלאית זו, יעוץ והכוונה לחברות הזנק בתחילת דרכן ומימון ראשוני (Seed money) ואפשרות תעסוקה בשכר גבוה.

ו. קידום אקוסיסטם חינוכי ואקדמאי באזור אילת וחבל אילות בתחום הביוטכנולוגיה וחקלאות ימית

על ידי יצירת מיתוג, אזורי ולאומי, לנושא המזון מהים וביוטכנולוגיה ימית, גירויים לימודיים ומדעיים כבר בשלב ביה"ס התיכון (בחנית מגמת ים או התמחות במגמה ביולוגית) ויצירת אופק אקדמי-מקצועי בהתמחות ויוקרה בינ"ל. יצירת שיתופי פעולה עם אוניברסיטאות זרות מתמחות לכדי תארים משותפים, חילופי סמסטרים ולימודי המשך לתואר מוסמך (מאסטר) ודוקטורט. מכון המחקר המרכזי הלאומי לחקלאות ימית (מלח"י) זקוק לשדרוג תשתיתי והסדרה תכנונית וכן להגדלת יכולת לסיוע לממשק תמיכה בתעשייה החקלאית, מתן שירותים לחברות כגון בחינת היתכנות טכנולוגית (P.O.C), ולידציה, ייעוץ בתחום הבטחת איכות ובקרת איכות (QA, QC), מסלולי ניסוי ומו"פ.

הקמת מנהלת הפעילות התעשייתית והאקדמית ותכלולן של אלה בהיקפים הנדרשים, ידרשו פיתוח עסקי מתמחה ופרו-אקטיבי, בעבודה מול כל בעלי העניין המקומיים ובפיקוח ממשלתי. לאחר עבודת מטה (עמ"ט) ובחינת חלופות, סטטוטוריות כספיות ותפעוליות, מבוקש להקים חברה לתועלת הציבור (חל"צ) בבעלות ממשלתית שתעסיק תחילה 2-3 עובדים, ועם יצירתה של "מסה קריטית" בפעילות התעשייה – עד כדי 4-5 עובדים. חברה זו תלווה את הקמת שטחי התעשייה ותנהלן, תקדם תהליכים (לרבות הכנת תכנית מפורטת), תהווה מרכז מידע ליזמים, תעסוק בפיתוח התשתיות, ובתכלול הכנס הבינ"ל הדו-שנתי. החברה תגבה דמי ניהול ותוכל גם להנות מהכנסות (לטובת פעילותה, לרבות מענקים) מתמלוגים וקניין רוחני בפרויקטים בהם תתמוך ומהכנסות הכנס. לצורך קידום הפעילויות, התעשייתיות והאקדמיות, תקים ותנהל בין היתר החברה שתי קרנות: קרן מלגות (לטובת סיוע לסטודנטים וחוקרים, על בסיס תבחיני קושי כלכלי ותבחיני חדשנות והצטיינות), וקרן תשתיות שמתפקידה לתמוך בצרכי התעשייה בהקמה, הגדלה ועיבוי פעילות תעשייתית שתגובה בתכנית עסקית בעלת היתכנות מסחרית.

2. העצמת מכון מחקר - מלח"י

כדי לגשר על פערי טכנולוגיה ולהכשיר את מלח"י להתמודדות עם יעדי העתיד, יש צורך: (1) **שדרוג יכולות מו"פ ייצור מזונות** - פיתוח דיאטות פונקציונאליות להזנת דגים הוא אחד מתחומי הליבה של החקלאות הימית שכן, עלות המזון מהווה כ 50% מהעלות הכוללת של יצור הדג. נכון להיום, מתקן ייצור המזון במלח"י הינו היחיד בארץ המסוגל לתת מענה לייצור מזונות באצוות קטנות, בקנה מידה מותאם למו"פ. עם זאת, נדרש שדרוג תשתיות המעבדה והציוד המחקרי בכדי לתמוך במחקרי הזנה מתקדמים ורלוונטיים לתעשיית המזון.

(2) **שדרוג מתקני רבייה וגידול** - הצפי כי בעקבות עליה בביקוש לדגים, כמקור לחלבון בריא, תחול עליה בביקוש לדגיגים (כמות ואיכות). הערכה זו נכונה במיוחד בכל הקשור למרבית המינים הגדלים כיום במתקנים חקלאיים, עבורם הדרגות הצעירות (דגיגים/לריות) עדין נתפסות בטבע - תהליך לא יעיל, לא נתן לחיזוי, מוגבל לעונת רבייה טבעית בלבד. התשתיות הנדרשות מיועדות (א) לביות של מינים בעלי ערך כלכלי גבוה דוגמת: טונה, אינטיאס, מקרל, דקר לבן ועוד (ב) השבחה גנטית ובכלל זה מנגנונים להשריית עקרות, אוכלוסיות חד-זוויגיות, שיפור מקדמי היפוך מזון, סבילות גוברת לתנאי גידול וסביבה, חסינות למחלות, שיפור צבע, צורה, איכות המוצר (ג) ביסוס ממשקי גידול המשלבים טכנולוגיות "חקלאות מדיקת" ליעול תהליך ייצור הדגיגים- הגברת תפוקות והוזלת תשומות שישפרו את התחרותיות של החקלאי הישראלי.

(3) **הטמעת ייעול שימוש במים ובאנרגיה במערכות הגידול (RAS ומערכות סולאריות)** - לנוכח רגולציה סביבתית מחמירה צפויה עליה נכרת בעלויות המים והאנרגיה הנדרשים להפעלת מתקני המחקר והגידול במלח"י. השדרוג המבוקש יאפשר להתמודד עם אתגרי העתיד ובכלל זה הצורך בשיפור (1) ביולוגי-הנדסי למערכות גידול בחקלאות הימית וייעולן בהיבט הכלכלי; (2) טיפול במי פלט ליעול סילוק נוטרינטים ועמידה בדרישות סביבתיות מחד, לצד, מיחזור פסולת ביולוגית, פתוח תוצרים נלווים בעלי ערך כלכלי גבוה, מאידך; (3) שילובים הנדסיים של מרכיבי

"אנרגיה ירוקה" ומערכות מולטיטרופיות. מערכות אלו תסייענה לקיים ניסויים מולטיפקטוריאליים (שילוב של מספר רב של משתנים) הן בשלב הגידול הדרוול והן בשלב הפיטום, על מנת למקסם הישגים לצד צמצום עלויות אנרגיה והקטנת ספיקות מים.

(4) **השלמת פעילות רשות ניקוז בעקבות העתקת תעלת קינט לשטח מלח"י** - תקציב ייעודי להשלמת העבודות הנדרשות להעתקת תשתיות ולהחזרת מצב לקדמותו בעקבות הסטת תעלת הקינט מזרחה לתוך שטח מלח"י.

(5) **מרכז מבקרים במלח"י** - יעד זה מכוון להיות חלק מפיתוח התיירותי של צפון המפרץ. תחום העיסוק הייחודי של מלח"י ומיקומו, יוצרים הזדמנויות תיירותיות רבות, הן לתיירות בודדים והן לתיירות עסקית וחינוכית. מוקד תיירותי זה של העיר אילת בסמוך לאזור אטרקציות, ימשוך ביקורי תיירים מהארץ ומהעולם, ויהיה מחובר לעיר באמצעות מערכת טיילות וגשרים לאורך ולרוחב תעלת הקינט.

ח. ההשפעות הכלכליות הצפויות

לאור התמריצים הממשלתיים המתוכננים מופתה הפעילות הכלכלית הצפויה ותרומתה, במונחי תעסוקה ותוצר, בתרומה ישירה, עקיפה ונובעת¹⁰:
במסגרת סך התרומה הכלכלית בתוך 5 שנים צפויות כ-900 משרות, במסגרת התנעת האקו-סיסטם; עוד למעלה מ-250, בתוך 10 שנים, בהבשלת ענף ההייטק באזור, ובסה"כ השפעה כלכלית ברוטו בהיקף 15.3 מיליארד ₪ בטווח זמן של 30 שנה (בערך נוכחי מהווה של 4.7 מיליארד ₪)¹¹.

ט. ביוטכנולוגיה וביולוגיה ימית

שוק הביוטכנולוגיה הימית הגלובלי הצומח בקצב מהיר ונאמד כיום בכ-4 מיליארד דולר. בישראל, קיים יתרון יחסי לאזור הים האדום בתחומי הביוטכנולוגיה הימית והחקלאות הימית. בפרט, ישנם מספר תחומי-משנה בעלי פוטנציאל משמעותי לפיתוח מוצרים נדרשים ופורצי דרך בתחום זה:

- אנרגיה חלופית – ביודלקים
- בריאות – פיתוח תרופות מבוססות ביו-מולקולות חדשניות
- יצור בר-קיימא של מוצרי מזון בריאים
- ביו-חומרים לתעשייה

באזור הים האדום (אילת-חבל אילות) ישנם נכסים משמעותיים ותשתיות בתחום זה ובהם מכוני מחקר מובילים העוסקות במחקר בסיסי ויישומי פורץ דרך כדוגמת המכון לחקר ימים (מלח"י), המכון הבין-אוניברסיטאי, וקמפוס בן גוריון המכשיר חוקרים בתחום. כמו כן באזור פעילות חברות העוסקות במו"פ בתחומי האצות, האלמוגים, והדגה – כדוגמת אלגטק, NBT, ערדג, רד סי פארם. במכוני המחקר באילת מתקיימת פעילות מולטי-דיסציפלינרית הממוקדת בביות מינים ימיים יחודיים חקר אצות, ופיתוח מערכות גידול הניתנות לגימלון. קמפוס בן-גוריון הינו יחודי בארץ בהוראת ביוטכנולוגיה

¹⁰ ניתוח של סומך-חיקיין (KPMG)

¹¹ תחת הנחות בסיס: שיעור צמיחה של 1%, שיעור צמיחה של 10% בין השנים 20-10 בהייטק ושיעור היוון של 8%.

וביולוגיה ימית ומכשיר סטודנטים בתארים מתקדמים בשנה. בנוסף ישנן מספר חברות מקומיות אשר עוסקות במחקר ופיתוח ויצור של מוצרים בתחומים אלה אשר מושכות התעניינות רבה ממשקיעים זרים.

י. תוכנית אסטרטגית לענף חקלאות המים

פיתוח חקלאות המים נחשב במדינות רבות כמטלה שלטונית אליה נרתמת ממשלה הן בהקצאת משאבים והן בגיבוש מדיניות ואסטרטגיה לאומית. מדינות רבות הכינו בשנים האחרונות תוכניות אסטרטגיות לפיתוח חקלאות ימית, המותאמות לתנאים הסביבתיים והסוציו-כלכליים של אותן מדינות. לאחרונה פורסמו תוכניות של מדינות אירופאיות (נורבגיה, קרואטיה, ספרד, מלטה), השוק האירופאי המשותף, וכן מדינות נוספות באזורינו כמו מרוקו, מצרים, סעודיה ועוד. תוכניות אלו מתוות מדיניות ממשלתית ומשאבים לאומיים לפיתוח הענף במטרה להגיע להיקפי ייצור של מאות אלפי טון בשנה. המובילה שבהם היא מצרים. בישראל נעשו מספר מסמכי מדיניות בתחום החקלאות המים בנושאים ספציפיים (כלובים בים תיכון, פארק חקלאות ימית בדרום הערבה, ענף האצות, ביות דג הטונה) אך לא גובשה מדיניות כוללת ומעודכנת למכלול הענף. ישראל מאופיינת (כמו נורווגיה) בכוח עבודה יקר, באקלים חם (המהווה יתרון במקרים רבים) ובים תיכון סוער, אך מצטיינת ברמת מחקר ופיתוח מובילים ברמה העולמית בתחומי הביוטכנולוגיה חקלאות המים. החלטה זו מכוונת ליצירת תכנית המתמקדת באסטרטגיה לפיתוח חקלאות המים, תוך התייחסות לענפי המדגה הנוספים במים מליחים ושפירים. באמצעות תכנית אסטרטגית זו ניתן יהיה להצביע על מתווה לפתרון חסמים אשר מהווים בחלקם כשל שוק החוסם התפתחות הענף, כמו הקצאת רציפים תפעוליים, מדיניות סיוע בהשקעות ובביטוח, פישוט הליכים לקבלת שטחים ימיים ועוד. כל זאת בדומה למדינות אחרות המכוונות לביסוס ענף חקלאות המים כאמצעי להבטחת בטחון מזון וניצול משאבים מושכלים לאור שינויי אקלים צפויים.

יא. **קרן קמ"ח (BARD)** – קרן קמ"ח מקדמת שת"פ עם ארה"ב בתחום החקלאות בישראל. כך גם המחקר בתחום חקלאות המים נעשה בישראל במספר מוסדות מחקר הפרוסים באיזורים שונים בארץ. על מנת לייצר אקוסיסטם אקדמי בישראל שיתמוך, יעצים ויקדם את כל הפעילות היזמית, העסקית והתעשיתית בשלביה השונים, נדרש חיבור של כל מוסדות המחקר בישראל והחוקרים שעוסקים בתחום זה אחד לשני וכולם ביחד אל אזור אילת אילות כאזור מוביל של תחום זה.

ע"י חיבור ויצירת שיתופי פעולה בין חוקרים ישראלים ואמריקאים סביב נושא זה, יוצר תהליך של התנעת ידע ממוסדות מחקר מובילים בארה"ב לישראל. חיבור זה יעודד חוקרים צעירים להיכנס לתחום זה כיון שיתקצבו משרות לסטודנטים לתארים מתקדמים דרך תכניות מחקר אלה. אותם בוגרי תכניות מחקר אלה, ישתלבו בהמשך כיוזמים וכמובילי פרויקטים בתחום חקלאות המים סביב אזור אילת-אלות שיוביל תחום זה בישראל.

יב. תכנית מחקר לש"פ מחקר ותעשייה – תכנית ניצן

תכנית ניצן למחקר חקלאי מפורסמת על ידי המדען הראשי של משרד החקלאות באמצעות קול קורא למוסדות מחקר בשיתוף עם חברות ישראליות בתחומי החקלאות. מטרת התוכנית היא לעודד פעילויות בין המחקר לתעשייה ולהביא למיצוי רחב ומעמיק יותר של היכולת המדעית במוסדות המחקר בישראל בתחומים החקלאיים התומכים בפיתוח מוצרים בעלי פוטנציאל מסחרי בתחומי חקלאות ימית ומדברית. התכנית מכוונת לעודד פיתוח, מינוף הטמעה ויישום הידע בתחומי החקלאות השונים, שנמצאים בשלב שטרם הוכר על ידי התעשייה כבעל פוטנציאל מסחרי אבל מקורב אליו מאוד. תחומי הפעילות העיקריים של "ניצן חקלאי" יהיו במימון פיתוח מוצרים חקלאיים עם עדיפות לכאלו המיועדים לייצוא. על מנת לעודד פיתוח והטמעת מחקרים יישומיים בתחומי הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר יפורסם קול קורא זה, כך שיאפשר קידום מחקר ופיתוח של טכנולוגיות וידע חקלאי שיהווה בסיס לפוטנציאל כלכלי בשוק המסחרי הישראלי והבינלאומי.

יג. תקציב עידוד סטודנטים באחריות המנהלת

המנהלת תהיה אחראית על ניהול תקציב לעידוד סטודנטים בתחומי מדעי הים או המדבור לתארים שונים ככל שילמדו במוסד אקדמי מוכר בישראל באזור אילת וחבל אילות. המנהלת תקדם שיתופי פעולה עם אוניברסיטאות בחו"ל המתמחות בתחומי חקלאות מים, מדבור וחקלאות מדברית.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

כמפורט בדברי ההסבר להחלטה.

תקציב

כאמור בגוף ההחלטה.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

עמדת שר האוצר – תומך.

עמדת שרת הכלכלה והתעשייה – תומכת.

עמדת שרת האנרגיה – תומכת.

עמדת שרת החינוך – תומכת.

עמדת שר השיכון – תומך.

עמדת שרת הפנים – תומכת.

עמדת השרה להגנת הסביבה – תומכת.

עמדת שרת התחבורה – תומכת.

עמדת השר לשיתוף פעולה אזורי – תומך.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 4662 מיום 4.8.2019.

החלטת ממשלה מס' 4848 מיום 1.7.2012.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת.

סיווגים

סיווג ראשי: ביצועי

תחום פעולה עיקרי: חברה וכלכלה

מוגש על ידי שר החקלאות ופיתוח הכפר

י' באייר התשפ"ב
11 במאי 2022

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
הלשכה המשפטית

י' אייר תשפ"ב
11 מאי 2022

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: תכנית רב-שנתית לפיתוח העיר אילת וחבל אילות כמוקד לאומי ובינלאומי לייצור מזון מן הים והמדבר לשנים 2022-2030.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים

1. עניינה של הצעת ההחלטה בהפעלת תכנית רב שנתית לפיתוח העיר אילת והמועצה האזורית חבל אילות (להלן – אילת וחבל אילות), וזאת במטרה להשיג שיפור משמעותי באיכות החיים של תושבי האזור באמצעות פיתוח מנועי צמיחה, חדשנות ויכולת ייצור של מזון מן הים והמדבר והפיכת העיר והאזור למרכז לאומי ובינלאומי למחקר ופיתוח בתחומי הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר.

הצעת החלטה זו הינה על יסוד ההנמקות שבפרק העדיפות הלאומית של החלטה 4662 מיום 4.8.2019 בעניין "תכנית רב-שנתית לפיתוח העיר אילת וחבל אילות ותיקון החלטת ממשלה" (להלן – החלטה 4662) שעניינה בקביעת העיר אילת והמועצה האזורית חבל אילות כאזור בעל עדיפות לאומית.

רקע עובדתי ועבודות מטה קודמות

2. הצעת החלטה זו באה בהמשך להחלטת ממשלה מספר 4848 מיום 01.07.2012 בעניין "פיתוח כלכלי בר קיימא של תחום הביוטכנולוגיה והחקלאות הימית באילת" (להלן – החלטה 4848) ולהחלטה 4662. מטרת הצעת ההחלטה היא להרחיב ולהוסיף על כלי הסיוע אשר ניתנו במסגרת החלטות קודמות, וזאת לצורך ביסוס מעמד אילת וחבל אילות כמרכז מחקר ויישומי לאומי ובינלאומי בתחומי המזון מן הים והמדבר, הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר.

מטרות הצעת החלטה כוללות, בין היתר, קידום תכנון ופיתוח פארק חקלאות ימית ותעשיית מזון ומוצרים מן הים באתרי המשתלות, עמרים ומרחב עברונה (להלן – הפארק), תוך שילוב אזור תעשייה במרחב עברונה על מנת לאפשר כניסת יזמים, חברות ויצרנים חקלאיים; וסיוע לצמיחה כלכלית והגדלת גיוון מקורות התעסוקה באזור אילת וחבל אילות בתחומי התעשיות הנלוות לביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים.

3. בהמשך להחלטה 4662, וכאמור בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, בוצע באזור אילת וחבל אילות סקר היתכנות להקמת פארק יבשתי לחקלאות ימית ידידותית לסביבה בסכום הערבה (חיב"א)¹ (להלן – סקר היתכנות). בסקר היתכנות זה אותרו מספר אתרים שבהם ניתן לפתח פעילות יצרנית של חקלאות ימית במתקנים יבשתיים ובשילוב עם תעשייה העושה שימוש בחומרי גלם אלו. כמו כן, הוגדרו בסקר ההיתכנות הצרכים התכנוניים/סטטוטוריים, נסקרו המגבלות הסביבתיות ובוצע ניתוח כלכלי אשר בחן את הכדאיות ברמת היזום/מגדל והן את הכדאיות

¹ פארק חקלאות ימית ידידותית לסביבה אילת-אילות (חיב"א) – סקר היתכנות ופרוגרמה מוצעת למשרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד הכלכלה והתעשייה (צנובר, 2017).

ברמת המדינה. נוסף על כך, הוגדרו בסקר אומדני ההשקעות הנדרשות הן ע"י הממשלה והן ע"י היזמים, ההכנסות והיקפי המשרות הצפויים ממימוש התכנית.

בהמשך לתוצאות סקר ההיתכנות, הוכנו פרוגרמות, החלו בהכנת תוכניות ואומדנים לפיתוח תשתיות להספקה ופינוי מי ים ולהקמת מתקן טיפול במי ים המוחזרים לאחר טיפול למפרץ אילת (מטפ"י – מתקן לטיפול במי פלט ימיים). על סמך אומדנים אלו נמצא, כי נדרשת השקעה מהמדינה בסיוע להקמת התשתיות, על מנת לייצר תמריץ ליזמים ולאפשר פיתוח באתרי הפארק – משתלות, עמרם ומרחב עברונה, וכן באזור תעשייה משולב במרחב עברונה המיועד לתעשיות יצרניות לטובת קידום תעשייה בתחום ייצור מוצרים שמקורם בחומרי גלם מהים או מהמדבר. פירוט הנושאים בהם עלה הצורך בפיתוח תשתיות מופיע בדברי ההסבר להצעת ההחלטה.

כמו כן, בנספח ב' להצעת החלטה זו פורטו כלי הסיוע הניתנים במסגרת החלטה זו ביחס לכלי הסיוע שניתנו במסגרת החלטה 4662.

עדיפות לאומית

4. סעיף 151(א) לחוק התייעלות הכלכלית (תיקני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן – החוק) קובע כי הממשלה רשאית להחליט כי אזור מסוים או יישוב מסוים הוא בעל עדיפות לאומית (להלן – אזור עדיפות לאומית); החלטה כאמור יכול שתהיה כללית ויכול שתהיה לגבי עניין מסוים או לתקופה מסוימת.

סעיף 151(ב) לחוק קובע כי לצורך קבלת החלטה לגבי אזור או יישוב כי הוא בעל עדיפות לאומית, רשאית הממשלה לשקול שיקולים שונים ובכללם רמת השירותים באזור, מיקומו הגיאוגרפי של האזור או היישוב או המרחק שלו מריכוזי אוכלוסייה וממרכז הארץ, והצורך בצמצום פערים בין האזור או היישוב לבין אזורים או יישובים אחרים (סעיפים 151(ב)(2), (4) ו-5 לחוק).

בהתאם לסעיף 151(ג) לחוק, החלטת הממשלה בדבר אזור עדיפות לאומית תהיה מנומקת ומבוססת על נתונים, ויפורטו בה מקור הנתונים והשיקולים שהביאו לקביעת היישוב כאזור עדיפות לאומית.

5. סעיף 152 לחוק קובע, בין היתר, כי הממשלה רשאית להחליט על מתן הטבות לאזור עדיפות לאומית בתחומי פעילות הממשלה השונים, ובמסגרת זו תחליט בדבר סוג ההטבות שיינתנו לאותו אזור, הדרכים או האמצעים למתן ההטבות, התקופה שבה יינתנו ההטבות ואמות המידה לנתינתן, והכל באופן ההולם את נסיבות העניין. כמו כן הסעיף קובע כי התחומים שבהם יינתנו הטבות לאזורי עדיפות לאומית לפי סעיף זה וכן סוגי ההטבות, הדרכים, האמצעים ואמות המידה לנתינתן והתקופות שבהן יינתנו, יכול שיהיו שונים לגבי אזורי עדיפות לאומית שונים.

6. כאמור, הצעת ההחלטה הנוכחית הינה המשך להחלטה 4662 אשר קבעה כי אילת וחבל אילות הן אזור עדיפות לאומית, ומבוססת על ההנמקות שבפרק עדיפות לאומית שפורטו בה, וזאת לטובת מימוש התכנית המפורטת בהצעת ההחלטה ולתקופות הנקובות בה ביחס לרכיבי התוכנית השונים.

7. בהתאם לאמור בהחלטה 4662, השיקול המרכזי שביסוד קביעת אילת וחבל אילות כאזור עדיפות לאומית הוא מיקומו הגיאוגרפי של האזור והמרחק שלו מריכוזי אוכלוסייה וממרכז הארץ, כאמור בסעיף 151(ב)(4) לחוק. לשיקול מרכזי זה מצטרפים שיקולים הנוגעים לצורך בצמצום פערים בין אזור אילת וחבל אילות לבין אזורים אחרים כאמור בסעיף 151(ב)(2) לחוק.

ושיקולים מקצועיים הנוגעים למאפייני האזור. שיקולים אלו, במידה רבה, שלובים זה בזה, והיינו המיקום הגיאוגרפי, שבעניינם לאילת וחבל אילות ייחוד מובהק אשר משפיעים ויוצרים פערים בתחומים שונים בין אזור זה ליתר אזורי הארץ.

8. כפי שמתחייב מהוראות החוק, בהצעת ההחלטה הובאו הנימוקים והנתונים התומכים בה, המבוססים בראש וראשונה על דירוג הפריפריאליות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שלפיו אילת וחבל אילות הן הרשויות המקומיות היחידות באשכול 1 של הדירוג (האשכול הנמוך ביותר), תוך התייחסות למשמעויותיו של דירוג זה ולמכלול נתונים נוספים המתייחסים להשפעות הריחוק והבידוד הגיאוגרפי של האזור על רמת השירותים בו בתחומים שונים. בהצעת ההחלטה מובאים גם נתונים המעידים על כך שכלכלת העיר אילת, שהיא כאמור מרוחקת ומבודדת מהמטרופולין הסמוך ביותר וממוקדי תעסוקה אחרים, מושתתת במידה רבה על ענף אחד – ענף התיירות, כאשר על פי דוח חברת הייעוץ PwC² לתכנית אסטרטגית לעיר אילת (2016) אשר הוכן עבור משרד האוצר, כ-90% מכח העבודה בעיר אילת תלוי בענף זה (ישירות או בעקיפין).

כמו כן, בנספח א' להצעת החלטה זו פורטו הסעיפים שעניינם מתן הטבות ליישובי עדיפות לאומית על בסיס חוק עדיפות לאומית והסעיפים המבוססים על שיקולים מקצועיים על-פי הדין הכללי.

9. מטרת הצעת ההחלטה, אשר עולות בקנה אחד עם השיקולים והנימוקים שבבסיסה, הן: שיפור משמעותי באיכות החיים של תושבי האזור באמצעות פיתוח מנועי צמיחה, חדשנות ויכולת ייצור של מזון מן הים והמדבר; ביסוס מעמד אילת וחבל אילות כמרכז מחקרי ויישומי לאומי ובינלאומי בתחומי המזון מן הים והמדבר, הביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים והמדבר; קידום תכנון ופיתוח פארק חקלאות ימית ותעשיית מזון ומוצרים מן הים באתרי המשתלות, עמרם ומרחב עברונה, תוך שילוב אזור תעשייה במרחב עברונה על מנת לאפשר כניסת יזמים, חברות ויצרנים חקלאים; וסיוע לצמחיה כלכלית והגדלת גיוון מקורות התעסוקה באילת וחבל אילות בתחומי התעשיות הנלוות לביוטכנולוגיה הימית וחקלאות המים.

המיקוד בנושאים האמורים כנושאים הרלוונטיים לצרכי גיוון מקורות התעסוקה ומנועי הצמיחה לאזור מבוסס על היתרונות והמאפיינים הייחודיים של העיר אילת והאלמנטים הפוטנציאליים להפיכתה למוקד עולמי לנושא מזון מהים, אקדמית ותעשייתית. מאפיינים ייחודיים אלו כוללים, בין היתר, מפרץ עם מגוון אלמוגים שכמעט ולא נפגע מנוזקי התחממות גלובלית, ומדף ים ייחודי המאפשר הגעה לעומקי ים בסמוך לחוף המאפשרים מחקר. כמו כן באזור מוסדות מחקר שצברו שם עולמי כמרכז הלאומי לחקלאות ימית (מלח"י), המכון הבין-אוניברסיטאי למדעי הים, וקמפוס אוניברסיטת בן-גוריון בגילויים חלוציים וביכולת אקדמית-מחקרית מהשורה הראשונה. כמו גם הניסיון וההון האנושי ברמה גבוהה בתחום החקלאות הימית וקיומן של מספר חברות פעילות ומכון מחקר המתמחה בתחום זה כבר בעיר אילת. הצעת ההחלטה כוללת מכלול כלי סיוע בתחומים אלו, והרחבת כלים שניתנו במסגרת החלטה 4662.

10. סעיף 153 לחוק קובע הוראות ומגבלות לעניין ביטול החלטה בדבר אזורי עדיפות לאומית או הפחתת הטבות לפיה, אולם, נראה כי מגבלות וסייגים אלו אינם חלים מקום בו ההחלטה נקצבה מלכתחילה לפרק זמן מוגדר, באופן שיש בו משום קביעה מראש של מועד סיום ההכרזה

² דו"ח חברת הייעוץ PwC שהוכן עבור משרד האוצר – תכנית אסטרטגית לעיר אילת, יולי 2016.

וההטבות. במצב דברים זה ההחלטה תבוא לכלל סיום במועד שנקבע מלכתחילה בהצעת החלטה זו.

היבטים נוספים

11. בהחלטה 4662 אושרו ארבעת התחומים שהיוו את ליבת התוכנית והמתייחסים לנושאים שהצורך בטיפול בהם הוא האקוטי ביותר באותה עת (בריאות, תיירות, תעסוקה ותחבורה) בלבד. הגורמים המקצועיים שעסקו בגיבוש החלטה 4662 סברו כי יש מקום למתן כלי סיוע נוספים ומשלימים בתחומים שונים שלא ניתן היה לקדםם לאור תקופת הבחירות במהלכה אושרה ההחלטה. במסגרת נספח א' אשר צורף להחלטה 4662, פורטו הצעדים המשלימים לפיתוח העיר אילת וחבל אילות, אשר כללו תחום התעשיות מן הים, החקלאות הימית והביוטכנולוגיה הימית. כך, שהחלטה זו מהווה המשך להחלטה 4662 ומקדמת מתן כלי סיוע נוספים בתחום האמור.

12. היישום במשרדים השונים ילווה על ידי היועצים המשפטיים הרלוונטיים, על פי העניין. יישום של חלק מן הרכיבים בהצעה מחייב התקנתם או תיקונם של נהלים, מבחני תמיכה, הוראות מנכ"ל וכיו"ב, וההיבטים המשפטיים הנוגעים לעניין יבחנו במהלך התקנתם. כל הפעולות הכרוכות בביצוע ההחלטה על ידי המשרדים השונים יעשו בכפוף לכל דין החל על העניין, ובכלל זה בהקשרים הרלוונטיים, דיני התכנון והבניה, דיני המכרזים, חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 ובכלל זה דיני התמיכות והוראות החשב הכללי בדבר תמיכות לגופים אחרים.

13. ההצעה כוללת התייחסות לעניין ביצוע של פעולות מאזנות לשם יישומה, כמתחייב מסעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985. יצוין, כי בהתאם להבהרות שהתקבלו מהלשכה המשפטית של משרד האוצר, מימון הסכום התוספתי הכולל שיוקצה למימון ההחלטה הנוכחית, כאמור בסעיף 8 להחלטה, אינו מהווה חלק מההסכמים הקואליציוניים אלא סעיף שמקצה מקור תקציבי להחלטות אחרות. במסגרת הצעת ההחלטה מוצע לתקן את החלטת הממשלה 551 מיום 24.10.2021 ולקבוע כי התקציב הקבוע בו יהווה גם מקור תקציבי להצעת ההחלטה הנוכחית וכי ההפניה להחלטה 551 אינה הופכת את הכספים לקואליציוניים.

קשיים משפטיים, ככל שישנם ודרכי פתרונם:

אין קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

טיוטת הצעת ההחלטה הופצה להערות היועצים המשפטיים של משרדי הממשלה הרלוונטיים במספר סבבים, והערות שהתקבלו בהיבטים המשפטיים הוטמעו בנוסח.

עמדת היועצת המשפטית של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את הצעת ההחלטה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

סריה בדיר, עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית

משרד החקלאות ופיתוח הכפר